

Motion till riksdagen

1988/89:N226

av Jan-Erik Wikström m.fl. (fp, m, c)

Det europeiska rymdsamarbetet

Det tekniskt-vetenskapliga samarbetet i Europa utgör en viktig del av den europeiska integrationen. Det tekniskt-vetenskapliga samarbetet inom rymdområdet är det område där Sverige kan delta som likaberättigad part i det europeiska samarbetet. Det sker genom Sveriges medlemskap i den europeiska rymdorganisationen ESA.

Det europeiska rymdsamarbetet passerade för drygt ett år sedan en viktig milstolpe, då de europeiska rymdministrarna församlade i Haag beslöt att sätta igång utvecklingen av en infrastruktur i rymden för framtida forskning och praktiska tillämpningar. Ett av motiven var att göra Europa oberoende av supermakterna för rymdens fredliga utforskande och användning. De flesta av den europeiska rymdorganisationens (ESA) medlemsländer har gått in i alla av de tre infrastrukturprogrammen, nämligen utvecklingen av bärraketerna Ariane 5, rymdfärjan Hermes och projektet Columbus. Det senare utgör Europas bidrag till den av USA initierade internationella rymdstationen Freedom, som skall vara klar i slutet av 90-talet och som också omfattar bidrag från Kanada och Japan.

Columbus består av en fast och friflygande laboratoriemodul och en polär plattform, vilken är en tung satellit, som i framtiden kommer att ersätta dagens satelliter för rymdbaserad meteorologi och fjärranalys. Såsom framgår av namnet kommer de polära plattformarna att gå i en bana över jordens poler.

Regeringen beslöt i december 1987 om ramarna för det svenska deltagandet i ESA-samarbetet. Beslutet innebar, att Sverige gick med i Ariane 5-projektet med 2 % och i Hermes med 1,3 % av den totala projektkostnaden. Beslutet omfattade inte Columbus. Orsakerna till detta uppgavs vara kostnadsstegringar och oklarheten om det kommande utfallet av de då pågående förhandlingarna med USA rörande användningen av rymdstationen. Förhandlingarna är nu slutförda med för parterna godtagbara resultat. Användningen av de europeiska elementen kommer att styras av ESA-konventionens stadgande om uteslutande fredliga ändamål.

Vi har inhämtat att statens delegation för rymdverksamhet i sin kommande treårsplan avser föreslå, att Sverige nu går in i Columbus med 1 % av projektkostnaden. Bakgrunden är bl.a. följande:

Med Norges inträde i ESA som fullvärdig medlem och dess deltagande i Columbusprojektet har konkurrenssituationen på Nordkalotten förändrats vad gäller datanedtagning från polära satelliter. Detta har hittills utgjort en av huvuduppgifterna för Esrange i Kiruna. Det gäller för Sverige att agera så

att utvecklingsmöjligheterna för Esrange härvidlag inte äventyras. Det är nu som dessa möjligheter avgörs. Som nämnts tidigare kommer de polära plattformarna att i framtiden ersätta de nuvarande fjärranalyssatelliterna i polär bana.

En annan viktig aspekt är de polära plattformarna som effektiva instrument i övervakningen av den globala miljön, varom ett omfattande internationellt samarbete planeras inom ramen för det s.k. Global Change-programmet.

En tredje aspekt på Columbusprojektet är av industripolitisk natur. Vissa system i den infrastruktur som håller på att utvecklas är gemensamma för de tre programmen. Att stå utanför ett av programmen innebär en allvarig nackdel för svensk rymdindustri. Det svenska specialkunnandet som skulle användas gemensamt i de tre programmen måste nu utvecklas på annat håll i Europa vad gäller Columbus. Svensk industri kommer alltså att inom sina specialområden få nya konkurrenter i andra länders industri och därmed se sin ställning försvagad.

Det är av största vikt att regeringen fattar ett positivt beslut om Sveriges deltagande i Columbus, så att anmälan om deltagande kan göras före 1 juli i år. Efter detta datum har industrikontrakten lagts ut på europeisk industri och Sverige har inga möjligheter att återkomma. Deltagandet innebär kostnader först från budgetåret 1990/91 med i snitt 42 milj. kr/år för de tre första åren och därefter med ca 26 milj. kr per budgetår fram till 1998. Sveriges sammanlagda andel av hela programmet uppgår till ca 297,4 milj. kr i dagens penningvärde.

När det gäller den nationella rymdverksamheten vill vi framhäva den utomordentligt stora framgång som den svenska forskningssatelliten Viking utgjort. Detta gäller såväl dess uppdrag inom norrskensforskningen som den industriella sidan. Viking byggdes av Saab Space. Genom ett nära samarbete mellan forskarna och industrin lyckades man genomföra projektet till nästan halva kostnaden för jämförbara satelliter i Europa.

DFR planerar nu en efterföljare till Viking under namnet Freja, för vilken man funnit flera intresserade bidragsgivare och deltagare. Det är angeläget att denna svenska specialkompetens att bygga lågkostnadssatelliter för forskningens behov får vidareutvecklas. Därför bör anslaget för industriutveckling ökas under kommande treårsperiod. Ett starkt nationellt program är viktigt för att få ett optimalt utbyte av ESA-samarbetet.

Hemställan

Mot. 1988/89

N226

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det svenska rymdprogrammet samt vad i motionen anförts om nödvändigheten att anmäla Sveriges deltagande i det europeiska Columbusprogrammet med 1 % före utgången av juni månad innevarande år.

Stockholm den 20 januari 1989

Jan-Erik Wikström (fp)

Gunnar Björk (c)

Per Westerberg (m)